Satuk Buğra Han Destanı

Prof. Dr. Necati Demir

ÖTÜKEN

YAYIN NU: 1257
KÜLTÜR SERİSİ: 722

T.C.
KÜLTÜR ve TURİZM BAKANLIĞI
SERTİFİKA NUMARASI
16267

ISBN 978-605-155-614-7

Kitabın bütün yayın hakları Ötüken Neşriyat A.Ş.'ye aittir.
Yayınevinden yazılı izin alınmadan, kaynağın açıkça belirtildiği
akademik çalışmalar ve tanıtım faaliyetleri haricinde,
kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz;
hiçbir matbu ve dijital ortamda kopya edilemez,
çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

ÖTÜKEN NEŞRİYAT A.Ş.®
İstiklâl Cad. Ankara Han 65/3 • 34433 Beyoğlu-İstanbul
Tel: (0212) 251 03 50 • (0212) 293 88 71- Faks: (0212) 251 00 12
İnternet: www.otuken.com.tr
E-posta: otuken@otuken.com.tr

Kapak Tasarımı: Zafer Yılmaz
Dizgi-Tertip: Ötüken
Kapak Baskısı: Yeditepe Ofset
Baskı: Yaylacık Matbaası (0212) 612 58 60
Maltepe Mah. Litros yolu Fatih Sanayi Sitesi No: 12/197-203
Topkapı-Zeytinburnu
Cilt: Yedigün Mücellithanesi
İstanbul-Eylül 2017

Prof. Dr. Necati DEMİR: 20 Nisan 1964'te Ordu'ya bağlı Ulubey ilçesinin Kumanlar köyünde doğdu. Kumanlar İlkokulu (1974), Ordu Fatih Ortaokulu (1977), Ordu Fatih Lisesi (1980) Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü (1987) mezunudur.

Yüksek lisansını Cumhuriyet Üniversitesinde (1992), doktorasını Selçuk Üniversitesinde (1996) tamamladı. Gaziantep Sarılsalkım Ortaokulunda Türkçe Öğretmeni (1987-1990), Sivas Cumhuriyet Lisesinde Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni, Cumhuriyet Üniversitesinde Türk Dili Okutmanı olarak çalıştı.

13 Haziran 1996'da Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Bölümüne Yardımcı Doçent olarak atandı. 30 Kasım 2000'de Doçent, 9 Şubat 2006'da Profesör oldu. Yüze yakın kitabı, yüzden fazla makalesi bulunmaktadır. Bu kitaplarından dört tanesi Amerika Birleşik Devletleri'nde Harvard Üniversitesinde, yirmi üç tanesi Almanya'da, bir tanesi Avusturya'da, bir tanesi de Danimarka'da yayımlanmıştır.

1996-2010 yılları arasında Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi Orataoğretim Sosyal Alanlar Bölümünde öğretim üyesi ve bölüm başkanı olarak görev yaptı.

2010 yılında Gazi Üniversitesi'ne atandı. Hâlen Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalında öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır. Evli ve iki çocuk babasıdır.

İçindekiler

Önsöz 11
Kısaltmalar 17

Birinci Bölüm
Satuk Buğra Han Destanı

İlk Müslüman Türk Hakanı Satuk Buğra Han 21
Hazret-i Muhammed ile Satuk Buğra Han Gazi'nin Miraç'ta Karşılaşması 22
Satuk Buğra Han'ın Ruhu ile Sahabelerin Tanışması 24
Satuk Buğra ve Kırk Arkadaşının Sahabeyi Ziyareti 25
Hazret-i Muhammed ile Satuk Buğra Han'ın Hocası Ebû'n Nasr Samanî 26
Hoca Ebû'n Nasr Samanî'nin Doğuşu 27
Hazret-i Muhammed ile Hoca Ebû'n Nasr Samanî'nin Haberleşmesi 27
Hz. Muhammed'in Hoca Ebû'n Nasr Samanî'yi Türkistan'a Göndermesi 30
Hoca Ebû'n Nasr Samanî'nin Kutbluğu 32
Hoca Ebû'n Nasr Samanî'nin Tanrı'ya Yürümesi 33
Satuk Buğra Han Gazi'nin Dünyaya Gelişi 35
Satuk Buğra Han Gazi'nin İslamiyeti Kabul Edişinde İlk Adım 37
Satuk Buğra Han Gazi ile Hoca Ebû'n Nasr Samanî'nin Karşılaşması 41
Satuk Buğra Han Gazi'nin Arkadaşlarının İslamiyeti Kabulü 46
Satuk Buğra Han'ın Üvey Babası Harun Buğra Han ile Mücadelesi 47
Satuk Buğra Han'ın Amcasına Karşı Ayaklanması 51
Satuk Buğra Han'ın Zaferi ve Türklerin Topluca İslamiyeti Kabulü 55
Sultan Satuk Buğra Han Gazi'nin Mücizeleri 57
Satuk Buğra Han Gazi'nin Hastalanması 58
Hoca Ebû'n Nasr Samanî'nin Oğlu Hoca Ebû'l-Fettah ve Satuk Buğra Han Gazi 59
Satuk Buğra Han Gazi'nin Tanrı'ya Yürümesi 60
Sultan Satuk Buğra Han Gazi'nin Cenaze Töreni 63

İkinci Bölüm
Satuk Buğra Han'dan Sonra Türkistan

Satuk Buğra Han'ın Çocukları ... 69
Satuk Buğra Han'ın Kızı Bubiçe / Bubi Meryem Hanım ... 69
Satuk Buğra Han'ın Kızı A'lânur Hanım ... 71
Satuk Buğra Han'ın Kızı Hediye Türkân Hatun ... 73
Satuk Buğra Han'ın Oğlu Hazret-i Sultan Hasan Buğra Han Gazi ... 74
A'lânur Hanım'ın Oğlu Hazret-i Ali Arslan Han Gazi ve Onun Şehit Olması ... 80
Satuk Buğra Han'ın Oğlu Osman Buğra Han Gazi'nin Şehit Oluşu ... 86
A'lânur Hanım'ın Oğlu Hazret-i Ali Arslan Han Gazi'nin İntikamı ... 90
Kâşgar Savaşları ... 97
Hazret-i Yusuf Kadir Han'ın Medayin'e Gidip Hazret-i İmamlar İle Görüşmesi ... 100
Yenihisar Savaşı ... 101
Esen Buğra Han Gazi'nin Şehit Olması ... 103
Hazret-i Hasan Buğra Han Gazi'nin Şehit Olması ... 104
Satuk Buğra Han'ın Kızı Hediye Türkân Hanım'ın Şehit Olması ... 106
A'lânur Hanım Oğlu Hazret-i Yusuf Kadir Han Gazi ... 107
Hazret-i İmamlar [Hazret-i İmam Nasirüddin, İmam Muînüddin, İmam Zahirüddin ve İmam Kıvamüddin] Konusu ... 110

Açıklamalar ve Bilgi Notları

Açıklamalar ve Bilgi Notları ... 119

Kaynakça ... 147
Dizin ... 153
Ekler ... 159

İthafımız, Bütün Türklüğe…

Ön Söz

Bu çalışma aslında hem bir destan, hem de Türklerin İslamiyeti kabulü ile ilgili önemli bir kaynaktır. Hatta eşi ve benzerine çok nadiren rastlanabilecek bir kaynaktır.

Türklerin İslamiyeti kabulü ve Karahanlı Devleti'nin ilk dönemleri hakkında, biraz şaşırtıcı gelebilir, ama, efsane ve rivayetlerden başka bilgi çok azdır. Yani İslamiyeti ilk kabul eden Abdülkerim Satuk Buğra Han ve onun İslamiyeti nasıl, hangi şartlarda kabul ettiği ile Kâşgar merkezli kurduğu ilk Türk-İslam devleti hakkında gerçekten de bilgiler son derece sınırlıdır. Türklerin İslamiyeti kabulü ve Karahanlı Devleti'nin tarihini yazan araştırmacılar aslında kaynak yokluğu veya azlığından dolayı, çok da belirtmeden, genellikle *Tezkire-i Satuk Buğra Han*'dan yararlanmışlardır.

Konu ile ilgili yapılan ilk çalışma, Abdül Gafgar'ın *Kâşgar Tarihi*'ne ait eseridir, denilebilir. Bu eserin aslı kayıp olduğu için hangi şartlarda yazıldığını ve içeriğini bilememekteyiz. Abdül Gafgar'ın *Kâşgar Tarihi*'ndeki bilgilerin bir kısmını yaklaşık 4 asır sonra Cemal Karşî (Ebû'l Fazl b. Muhammed) 1282'de Kâşgar'da yazmış olduğu *Mülhakatü's-suruh* adlı eserinde nakletmiştir.

Abdül Gafgar'ın yazdığı, Cemal Karşî'nin naklettiği bilgilere göre Abdülkerim Satuk Buğra Han, İslamiyeti önce Hazret-i Hızır'dan öğrenmiştir. Daha sonra Sasanî-

ler hanedanına mensup olup Karahanlılar Devleti'ne iltica etmek mecburiyetinde kalmış olan Şehzade Ebû'n Nasr Samanî'den dinî bilgileri edinmiştir. Onun verdiği bilgiler ile 12 yaşında İslamiyeti benimseyip öğrenmiş, küçük yaştan itibaren Hak din için mücadeleler vermiş, 25 yaşında Karahanlı Deveti'nin tahtına çıkmıştır.

Abdülkerim Satuk Buğra Han, 955'te Hakk'a yürümüştür. Bu tarihe kadar Kâşgar ve çevresinde Karahanlı Devleti'ne mensup Türkler veya bu devletin sınırları dışında kalmış yüz binlerce Türk İslamiyeti kabul etmiştir. İşte bu mutlu süreç, daha sonraki yıllarda *Tezkire-i Satuk Buğra Han* ve *Tezkire-i Ebû'n Nasr Samanî* adlı eserlerde işlenmiştir. *Satuk Buğra Han Destanı* da işte bu birbirini tamamlayan ve birbirinin devamı olan *Tezkire-i Satuk Buğra Han* ile *Tezkire-i Ebû'n Nasr Samanî* adlı eserlere dayanmaktadır.

Türk tarihinden, kültüründen, dilinden, edebiyatından, hayat tarzından çok önemli bilgiler veren bu eser, gerçekten çok ilgi çekicidir.

Tezkire-i Satuk Buğra Han'ın dünya kütüphanelerinde Çağatay Türkçesi ya da Doğu Türkçesi ile kaleme alınmış on bir nüshası tespit edilmiştir. Bunlar: *Paris nüshası*, *Londra nüshası*, *Rusya nüshası*, *Berlin nüshası*, *Taşkent nüshası* (dört adet), *İngiltere Oxford-Bodleian Kütüphanesi nüshası* (üç adet).

Bu eserlerin kopyaları dünya kütüphanelerinden, uzun yıllar emek harcayarak, tek tek tarafımızca toplanmıştır. El yazması eserler önce transkripsiyonlu Latin harflerine, daha sonra da Türkiye Türkçesine yine tarafımızca aktarılmıştır. Daha sonra elde edilen metinler karşılaştırılarak birleştirilmiştir. Böylece ilk kez tam anlamı ile bir *"Satuk Buğra Han Destanı"* ortaya çıkmış oldu.

Tezkire-i Satuk Buğra'nın nüshaları benzer olma bakımından gruplara ayrılmaktadır. Bunlar içerisinde, elinizdeki bu *Satuk Buğra Han Destanı*, iki el yazması eser grubu

ve *Tezkire-i Ebû'n Nasr Samanî* bir araya getirilerek oluşturulmuştur.

El yazması eser grubunun birincisini *Tezkire-i Satuk Buğra Han*'ın *Londra nüshası* [British Library Or. 8161'de kayıtlı olan nüsha, varak: 83/a-102/b), Paris nüshası [Paris Bibliotheque National'de *Tezkire-i Satuk Buğra Han* başlığı ile Sub. Turc 1286'da kayıtlı], *Berlin nüshası* [Berlin Staatsbibliothek'te Ms. or. oct. 1723 numarada kayıtlı], *Rusya nüshası* [Rusya Bilimler Akademisi, Asya Halkları Enstitüsünde, Uygurca El Yazmaları kısmında yer almakta] oluşturmaktadır ve ***Satuk Buğra Han Dönemini*** içermektedir.

Tezkire-i Satuk Buğra Han'ın *İngiltere Oxford-Bodleian Kütüphanesi nüshası* [İngiltere Oxford-Bodleian Kütüphanesi Türkçe Yazmaları MS Ind. Inst. Turk. 8'de *Tezkire-i Satuk Buğra Han* adı ile kayıtlıdır], *Taşkent nüshası* [Özbekistan Bilimler Akademisi Şarkşinaslık Kütüphanesi 1818 numarada kayıtlı] ise ***Satuk Buğra Han Sonrası Dönemini*** içermekte olup ikinci grubu teşkil etmektedir. Bu dönemi içeren bazı nüshalara Satuk Buğra Han'ın oğulları kastedilerek ***Buğra Hanlar Tezkiresi*** başlığı da konmuştur.

Satuk Buğra Han Tezkiresi'ni tamamlayan ya da onun bir parçası gibi duran *Tezkire-i Ebû'n Nasr Samanî* ise *Londra nüshası* [British Library Or. 8161'de kayıtlı olan nüsha, varak: 83/a-102/b], *Paris nüshası* [Paris Bibliotheque National'de *Tezkire-i Satuk Buğra Han Satuk Buğra Han* başlığı ile Sub. Turc 1286'da kayıtlı], *Rusya nüshası* [Rusya Bilimler Akademisi, Asya Halkları Enstitüsünde, Uygurca El Yazmaları kısmında yer almakta] içerisinde yer almaktadır. Ayrıca Gunnar Jarring, *Literary Texts from Kashgar: The Original Texts in Facsimile*, [Lunds 1980, 76 s.] adlı eserinin 29-48 sayfaları arasında verdiği "The Tazkirah of Abu Nasr Samani" bölümü, *Ebû'n Nasr Samani Tezkiresi*'nin başka bir nüshasına ayrılmıştır. *Tezkire-i Ebû'n-Nasr Samanî*, ***Satuk***

Buğra Han Öncesi Dönemi ve ***Satuk Buğra Han Dönemini*** içermektedir.

Bu çalışmada ise nüshalar gruplandırılarak eserin metin kısmı *"Birinci Bölüm: Satuk Buğra Han Destanı"*, *"İkinci Bölüm: Satuk Buğra'dan Sonra Türkistan"* olmak üzere iki bölümde sunulmuştur. Böylece konunun daha anlaşılır ve akıcı olması sağlanmıştır.

Metin oluşturulurken genellikle metnin orijinalliğine müdahale edilmemiş, "Lehçeler Arası Aktarım Metodu" diyebileceğimiz bir yöntem kullanılmıştır. Yani Çağatay Türkçesi ile yazılmış metin Türkiye Türkçesine aktarılmıştır.

Tezkire-i Satuk Buğra Han ya da *Satuk Buğra Han Destanı* gerçekten çok şaşırtıcıdır. Zira Anadolu'da teşekkül eden destanların tamamına yakınını eserde görmek mümkündür. Bunların tamamına yakınını yayımlayan bir araştırmacı olarak konuya bakınca, ayrı bir heyecana kapılmamak mümkün değildir. Zira bu destanı okurken *Battal Gazi Destanı*'nı, *Danişmend Gazi Destanı*'nı, *Saltık Gazi Destanı*'nı hatırlayacaksınız. Gerçekten benzerlik insanı hayretlere düşürecek kadar nettir. Demek ki Anadolu'da teşekkül eden destanların da kaynağı, tıpkı Anadolu insanı gibi Türkistan'dır.

Konu, destan benzerliği ile de bitmemektedir. Öyle anlaşılmaktadır ki Anadolu'da derlenen pek çok efsanenin kaynağı da Türkistan gibi görünmektedir: Satuk Buğra Han'ın kızları *Bubi / Bubiçe Meryem Hatun ve Hediye Türkân Hatun* farklı zamanlarda düşmanla karşılaşırlar. Düşmanların kendilerine kötü niyetli bir şekilde zarar vereceğini anlayınca dua edip Tanrı'ya sığınırlar. Yer yarılır, yere girerler. Anadolu'da tarafımızca derlenen *Kırk Kızlar Efsaneleri* ve *Uzun Kızlar Efsanesi* de aynen böyledir. Bunlar arasındaki benzerlik tesadüflerin çok ötesinde ve insanı titretecek derecededir.

Eserde dikkat çeken bir diğer nokta da her nedense Satuk Buğra Han ve onun soyundan gelenlerin isminin çok uzun olmasıdır. Örnek olarak Satuk Buğra Han'ın adı yedi kelime ile şu şekilde geçmektedir: *Hazret-i Sultan Satuk Buğra Han Gazi Padişah*. Onun bir oğlunun adı: *Hazret-i Sultan Hasan Buğra Han Gazi Padişah*; diğer oğlunun adı: *Hazret-i Yusuf Kadir Han Gazi Padişah*'tır. Torunun birinin adı ise *Hazret-i Şehid Ali Arslan Han Gazi Padişah* ya da *Hazret-i Seyyid Ali Arslan Han Gazi Padişah* şeklinde altı veya yedi kelimeden oluşmaktadır. Onun soyundan gelen şahısların bazılarının adları da şu şekildedir: *Hazret-i Hasan Buğra Han Gazi, Hazret-i Esen Buğra Han Gazi, Hazret-i Yusuf Kadir Han Gazi*. Yedi, sekiz kelime uzunluğundaki bir isim gerçekten okuyanı yormaktadır. Bu çalışmada mümkün olduğunca bazı sıfatlar, Satuk Buğra Han, Hasan Buğra Han, Seyyid Ali Arslan Han, vd. şeklinde, şahısları işaret edecek şekilde kısaltılmıştır.

Çalışmanın sonuna bir de "*Açıklamalar ve Bilgi Notları*" bölümü eklenmiştir. Metin içerisinde geçen özel adlar ile açıklanması gereken konular, " * " işreti ile belirtilerek "*Açıklamalar ve Bilgi Notları*" bölümünde açıklanmıştır.

Bu çalışmayı yaparken gözden kaçmış ilmî ve teknik hatalarımızın bulunmaması elbette mümkün değildir. İçeriği çok farklı olan eser hakkında eksiklerimiz de kalmış olabilir. Hatalarımızın düzeltilmesi ve eksiklerimizin tamamlanması için konuya daha vakıf olanların ve okuyucularımızın tenkidine muhtaç olduğumuzu belirtir, hatalarımızın iyi niyetimize bağışlanmasını dileriz.

Satuk Buğra Han Destanı hazırlanırken pek çok arkadaşımızdan ve meslektaşımızdan yardım aldığımızı itiraf etmeliyim. Yardımların başında nüshaların toparlanması konusu gelmektedir. *Paris nüshasının* temininde sevgili kızım Sevingül Boztaş; *Berlin nüshasının* temininde Arzu Deveci, Fatih Samastı, Şükür Taşyıldız; *İngiltere nüshalarının* temininde

meslektaşım Doç. Dr. Nihal Çalışkan, *Rusya nüshasının* temininde kıymetli dostum Atila Ceylanlı yardımcı oldular.

Bu eserin hazırlanması sırasında Doç. Dr. Halil Çeltik ve Yrd. Doç. Dr. Ümit Eker, teknik konularda yardımcı olmuşlardır. Müftü Hasan Telli, Arapça ibareleri çözmemizde emeğini esirgememiştir. Doç. Dr. Adem Öğer ise Satuk Buğra Han'ın türbesinin fotoğraflarını hediye etmiştir.

Bu çalışmanın tashihi Edebiyat Öğretmeni Fikriye Demir ve çalışma arkadaşım Dr. Ülker Şen tarafından yapılmıştır.

Çalışmanın vücuda gelmesinde katkısı olan herkese ayrı ayrı teşekkür ettiğimi belirtmek isterim.

Ümitköy-Ankara, 30 Ağustos 2017

Prof. Dr. Necati DEMİR

Kısaltmalar

Ar.	:	Arapça
age.	:	adı geçen eser
agm.	:	adı geçen makale
agy.	:	adı geçen yer
agt.	:	Adı geçen tez
AÜEBFD	:	Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi
bk.	:	Bakınız
C.	:	cilt
Çev.	:	Çeviren
DİA	:	Diyanet İslam Ansiklopedisi
Ed.	:	Editör
DLT	:	Dîvânu Lugâti't-Türk
DTCFD	:	Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi
Ens.	:	Enstitüsü
ET	:	Eski Türkçe
F.	:	Farsça
H	:	Hicri
Haz.	:	Hazırlayan
Krş.	:	Karşılaştırınız
M	:	Miladi
Neşr.	:	Neşreden
S.	:	sayı
s.	:	sayfa
T.	:	Türkçe
Terc.	:	Tercüme
Yay.	:	Yayımlayan

Birinci Bölüm

Satuk Buğra Han Destani

[*Bismi'llahi'r-rahmani'r-rahim*][1]

*İlk Müslüman Türk Hakanı Satuk Buğra Han**

Sultan oğlu Sultan, Hakan oğlu Hakan [olan Satuk Buğra Han]; küfür ve isyan dönemlerini ortadan kaldıran, son dönem peygamberi, şeriat ve dine değer kazandıran, yeryüzünün ve dönemin padişahı, imanın nurunun mazharı, peygamberlerin sonuncusunun [*salla'llahu 'aleyhi vesellem*][2] dostu, milletleri ortaya çıkaran (görünür kılan) Allah'ın dostu, Hz. Peygamber'den terbiye alan, dinlerinin her bir adını aşikâr kılan, müşrik, kâfir ve münafıkları kutlu kılıcıyla yok eden mukaddes bir kişi olarak tanınmıştır.

Kılıçların kıvılcımları, şirk ve sapkınlık içinde olanlara yol gösterici, yol göstericilerin yol göstericisi, önderlerin önderi, yıkılmış düşmüş [kimseleri] görüp onların yardımına yetişen, mazlumların yardımına koşan, çaresizlerin en sevimlisi, aynı zamanda evliyaların padişahı, sufîlerin tacı, gazilerin şehinşahı Hazret-i Sultan Satuk Buğra Han Gazi'nin zikri [*kaddesa'llahu ruhahu ve tayyibehu'llahu merkadehu ve ifada 'ala rü'üsü'l-salikin birreehu ve ihsanehu*][3] daima sürsün. Allahu teala onun ruhunu şad etsin.

Allahu teala, onun kabrini onu sevenlerden eksik etmesin. Onun iyilik ve güzelliklerini dil ile tarif etmek mümkün değildir. Âkillerin aklı onun önünde perişan olur. Onun sözü mucizevidir. Onun sözü gayb hazinelerinin

---

[1] *"Rahman ve rahim olan Allah'ın adıyla (başlarım)"*.

[2] *"Allah ona salat ve selam etsin"*.

[3] *"Allah onun ruhunu mukaddes kılsın, Allah kabrini güzel eylesin. Onun iyiliğine ve ihsanına dâhil olanların reisleri üzere ruhunu kabzetsin"*.

anahtarıdır. Onun tatlı dili, Allah'ın kelamının tefsiridir. Onun kılıcı ve oku, imtihan ve tecrübe eden sözünden bir parçayı andırır. [O dil] lâldir. Ayın parlaklığı onun cihanın güneşi gibi olan yüzünün önünde mahcup olur.

Onun ayakları altındaki müşerref zemin, ulûhiyet denizindeki su kuşlarının barınağı gibidir.

[Allahu teala] binlerce nurunu, parlak kandillerinin şulelerini bu değerli insanın vücudunda birleştirmiş, bunları onun vücudunda görünür kılmıştır. Onun ışıklarıyla bütün âlem aydınlanmıştır.

Rüstem-Dâstân'ın* kolunun kuvveti, Şâh-ı Merdân(Hz. Ali)'ın himmeti, şanı yüce Emîr Hamza'nın* cesareti ile Sultan Satuk Buğra Han, kâfirleri İslama yani Hak dergâhına yöneltti. Câhil toplulukları cehaletten kurtarıp doğru yola ulaştırdı.

Allahu teala, engin kudreti ve geniş hikmeti ile bu değerli insanı yarattı. Sonra da Hazret-i Peygamber[*salla'llahu 'aleyhi vesellem*]'in dininin daha çok insana kabul ettirilmesini, o değerli insana bahşetti.

Hazret-i Muhammed ile Satuk Buğra Han Gazi'nin Miraç'ta Karşılaşması

Hazret-i Sultan Satuk Buğra Han Gazi, bu dünyada henüz vücuda gelmeden önce onun ruhunu, Miraç Gecesi* Yüce Tanrı, bütün diğer peygamberlerin ruhunu Hazret-i Peygamber'e [*'aleyhi's-selam*] tanıtırken, onun ruhunu da tanıttı. Hazret-i Peygamber [*salla'llahu 'aleyhi vesellem*], Satuk Buğra Han'ı görünce acaba bu hangi peygamberin ruhudur, diye merak etti. Burada, yüce yerde bile bulunduğuna göre çok önemli bir kişidir diye düşündü.

Hazret-i Muhammed*, bu kişiyi çok merak etti. Onun kim olduğunu, hiç beklemeden, Hazret-i Cebrail'e* sordu.

Hazret-i Cebrail, ona: "Ya Resulullah! Bu, herhangi bir peygamberin ruhu değildir. Bu, sizin ümmetinizden önemli bir kişinin ruhudur. Siz bu dünyadan gittikten üç yüz otuz yıl sonra vücuda gelecek, yani doğacak bir kişidir[4]. Bu kişi, Türkistan* vilayetlerindeki insanlara İslam dinini kabul ettirecek, yani İslam ile müşerref kılıp sizin şeriatinizi halk içinde açıkça uygulayacak önemli bir şahıstır. Bu kişinin adı, *Hazret-i Sultan Satuk Buğra Han Gazi*'dir", diye cevap verdi.

Hazret-i Muhammed, Hazret-i Cebrail'e tekrar sordu: "Ya Hazret-i Cebrail! Bu benim ümmetimin ruhunun, burada bulunan şu yüce peygemberlerin ruhunun yanında yaratılıp yer almasının sebebi nedir? Bu nasıl mümkün olabilir?"

Hazret-i Cebrail [*'aleyhi's-selam*][5], Hazret-i Muhammed'e şöyle cevap verdi: "Ya Resulullah! İki sebepten dolayı bu ümmetinizin ruhu Yüce Tanrı tarafından diğer peygamberlerin ruhunun yanında yaratılıp yer almıştır. Bunlardan birincisi şudur: Sizin dininizi ve şeriatinizi, halkına yani Türklere öğretecek, kabul ettirecek ve onların arasında yayacak. Sizin hükümlerinizi halkına ulaştıracak ve onların doğru bilgileri öğrenmelerini sağlayacak. Diğer bir sebep de şudur: Zaman içerisinde gelmiş bazı peygamberler var. Bu peygamberlerden bazıları, iki kişiden daha fazlasını bile Müslüman yapamadan bu âlemden göçüp gittiler. Amma sizin bu ümmetiniz sayılamayacak kadar çok insanı, Tanrı'nın güzel kullarını, İslam ile tanıştıracak, onları

---

[4] Nüshalarda *Satuk Buğra Han*'ın doğumu Hz. Peygamber'in ölümünden 330 veya 333 yıl sonra olarak gösterilmektedir. Hz. Muhammed'in 632'de öldüğünü dikkate alındığında Satuk Buğra Han'ın doğum tarihinin 962 veya 965 olması gerekir, ki bu yanlıştır. Satuk Buğra Han'ın 921'de Müslüman olmayanlarla savaştığı kesin olduğuna göre doğum tarihi 900-910 aralığı gibi görünmektedir.

[5] *"Allah'ın selamı onun üzerine olsun"*.